

Sygnatura akt I C 640/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 21-06-2022 r.

Sąd Rejonowy w Koninie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący sędzia Ireneusz Frąćala

po rozpoznaniu w dniu 21-06-2022 r. w Koninie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) (...)z siedzibą w K.

przeciwko D. S.

o uznanie umowy za bezskuteczną

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

sędzia Ireneusz Frąćala

Sygn. akt I C 640/20

UZASADNIENIE

Powód (...) (...) z siedzibą w K. wystąpił przeciwko pozwanemu D. S. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny zawartej w dniu 04.11.2016 r. pomiędzy D. S. a dłużniczką A. S., w części w jakiej umowa ta dotyczy nieodpłatnego zbycia przez A. S. na rzecz D. S. prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w K. przy ul. (...), opisanego w księdze wieczystej nr (...) wraz z udziałem w wysokości (...) części w nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą nr (...), prowadzonych przez Sąd Rejonowy w (...), (...), w celu umożliwienia powodowi dochodzenia zaspokojenia z wyżej opisanej nieruchomości swojej wierzytelności z następującego tytułu:

- nakazu zapłaty z dnia 11.04.2017 r., wydanego przez S. w sprawie sygn. akt (...)opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 29.05.2017r.,

- nakazu zapłaty z dnia 09.03.2017 r., wydanego przez S. w sprawie sygn. akt (...)opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 25.04.2017r. oraz kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko dłużnikowi przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. M. S. (1), pod sygn. akt KM (...)w kwocie 950,49 zł, na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 11.04.2017 r. wydanego w sprawie o sygn. akt (...).

Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów postępowania zabezpieczającego

W odpowiedzi na pozew pozwany D. S. wniósł o oddalenie powództwa w całości i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska strona pozwana wskazała, że dłużniczka A. S. w dacie zaciągania opisanych pozewem zobowiązań, które następnie objęto tytułami wykonawczymi, nie posiadała majątku, czy też rzeczy

wartościowych. Zarówno w roku 2014, jak i w roku 2015, dłużniczka nie była właścicielką nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), dlatego też w dacie zaciągania zobowiązań nie posiadała ewentualnego zabezpieczenia spłaty należności. A. S. nabyła przedmiotową nieruchomość dopiero dnia 08.09.2016 roku, gdyż do tej daty dłużnicze przysługiwało tylko spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu. Wcześniej członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej był mąż dłużniczki - M. S. (2), który zmarł dnia 23.08.2007 r., a dłużniczka wstąpiła w jego prawa. Wszelkie opłaty związane z uregulowaniem sprawy wykupu lokalu, jak i opłaty notarialne pokryła rodzina dłużnika, gdyż A. S. nie posiadała takich środków albowiem utrzymywała się jedynie z renty po mężu. W dacie tejsze czynności prawnej dłużniczka nie miała wiedzy o wypowiedzeniu jednej z umów, a druga dopiero miała być wypowiedziana. Pozwany podniósł, iż nie posiadał wiedzy o zobowiązaniach swojej matki. A. S. była właścicielką nieruchomości niespełna 2 miesiące, a motywem transakcji nie była chęć pokrzywdzenia wierzyciela. Inicjatywa w tym zakresie należała do dłużniczki, która w tamtym okresie czasu cierpiała na chorobę alkoholową i obawiała się śmierci.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 27.10.2014 r. pomiędzy (...) im. (...) z siedzibą w G. a A. S. została zawarta umowa pożyczki nr (...). Pożyczka została udzielona na kwotę 12.900 zł. Zgodnie z umową, pożyczka miała być zwrócona w miesięcznych ratach, a w razie opóźnienia w zapłacie rat, pożyczkodawcy należały się umowne odsetki karne. Pożyczkobiorca, mimo zobowiązania wynikającego z wyżej opisanej umowy pożyczki i wezwań do zapłaty, nie regulowała rat pożyczki w ustalonych przez strony terminach, co stanowiło podstawę do wypowiedzenia stosunku umownego w dniu 06.09.2016 r. Na skutek zaprzestania terminowej spłaty zobowiązania, pożyczkodawca wypowiedział wyżej wskazaną umowę.

Dowód: umowa pożyczki (kredyt konsumencki) nr (...) z dnia 27.10.2014 r. k. 14-16v., ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 14.04.2016 r. k. 17, potwierdzenie nadania k. 18, wezwanie do zapłaty z dnia 17.05.2016 r. k. 19, potwierdzenie nadania k. 20, ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 14.06.2016 r. k. 21, potwierdzenia nadania k. 22, potwierdzenie nadania k. 23, wypowiedzenie umowy z dnia 06.09.2016 r. k. 24, potwierdzenie odbioru k. 25-25v.

W dniu 13.10.2015 pomiędzy pożyczkodawcą (...) im. (...) z siedziba w G. a A. S. zawarta została kolejna umowa pożyczki nr (...). Pożyczka została udzielona na kwotę 20.450 zł. Zgodnie z umową, pożyczka miała być zwrócona w miesięcznych ratach, a w razie opóźnienia w zapłacie rat pożyczkodawcy należały się umowne odsetki karne. Pożyczkobiorca, mimo zobowiązania wynikającego wyżej opisanej umowy pożyczki i wezwań do zapłaty, nie regulowała rat pożyczki w ustalonych przez strony terminach, co stanowiło podstawę do wypowiedzenia stosunku umownego w dniu 07.11.2016 r.. Na skutek zaprzestania terminowej spłaty zobowiązania, pożyczkodawca wypowiedział wyżej wskazaną umowę.

Dowód: umowa pożyczki (kredyt konsumencki) nr (...) z dnia 13.10.2015 r. wraz z załącznikami k. 27-34v., wezwanie do zapłaty z dnia 01.04.2016 r. k. 35, potwierdzenie nadania k. 36, ostatecznie wezwanie do zapłaty z dnia 14.04.2016 r. k. 37, potwierdzenie nadania k. 38, wypowiedzenie umowy z dnia 07.11.2016 r. k. 39, potwierdzenie odbioru k. 40-40v., zestawienie operacji z rachunku płatniczego za okres od 13.10.2015r. do 14.05.2020 r. k. 41-42v.

Wobec braku spłaty należności, pożyczkodawca skierował przeciwko A. S. pozew, skutkujący wydaniem przez S. w sprawie sygn. akt (...) nakazu zapłaty z dnia 11.04.2017 r., opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 29.05.2017r. oraz wydanie w sprawie sygn. (...) nakazu zapłaty z dnia 09.03.2017r. opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 25.04.2017 r.

Dowód: nakaz zapłaty z dnia 09.03.2017 roku sygn. (...) k. 26v., postanowienie z dnia 25.04.2017 r. k. 26v., nakaz zapłaty z dnia 11.04.2017 r. sygn. (...) k. 43, postanowienie z dnia 29.05.2017 r. k. 43v.

Na podstawie umowy cesji z dnia 27.02.2016 r. opisane wyżej wierzytelności zostały przeniesione na rzecz powoda.

Dowód: Aneks nr (...) do umowy wierzytelności z dnia 27.02.2018r. zawarty w dniu 06.09.2019r. k. 76-77, umowa przelewu wierzytelności z dnia 27.02.2018 r. k. 79-82, Aneks nr (...) do umowy przelewu wierzytelności z dnia 27.02.2018 r. zawarty w dniu 12.03.2018 r. k. 84-85

W dniu 09.06.2017 r. poprzedni wierzyciel A. S. złożył wniosek egzekucyjny do komornika. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było na podstawie tytułu egzekucyjnego – nakazu zapłaty z dnia 09.03.2017r. sygn. (...), przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. M. S. (1) pod sygn. akt Km (...). Postępowanie to zostało zawieszono z powodu zgonu dłużnika w dniu 30.10.2017 r., a następnie umorzono postanowieniem z dnia 11.10.2018 r.

W dniu 20.07.2017r. poprzedni wierzyciel dłużnika złożył kolejny wniosek egzekucyjny do komornika. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było na podstawie tytułu egzekucyjnego – nakazu zapłaty z dnia 11.04.2017r. sygn. (...), przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. M. S. (1) pod sygn. akt Km (...). W sprawie sygn. akt KM (...) prowadzone przeciw dłużnikowi postępowanie egzekucyjne okazało się całkowicie bezskuteczne. Postanowieniem z dnia 20.11.2017 r. postępowanie egzekucyjne w sprawie sygn. Km (...) zostało zawieszono z powodu zgonu dłużnika, a następnie umorzono postanowieniem z dnia 22.10.2019 r.

Dowód: wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia 09.06.2017 r. k. 44-45, postanowienie z dnia 20.11.2017 r. k. 46-46v., postanowienie z dnia 11.10.2018 r. k. 47-47v., wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia 20.07.2017 r. k. 48-48v., postanowienie z dnia 20.11.2017 r. k. 50-50v., postanowienie z dnia 22.10.2019 r. k. 51-51v.

Powód po nabyciu wierzytelności wobec dłużnika przystąpił do ustalania majątku i spadkobierców zmarłego dłużnika (A. S.). Powód ustalił, że po zmarłej A. S. nie toczyło się postępowania spadkowe, w związku z czym złożył wniosek o wszczęcie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w K. pod sygn. akt I Ns (...). W postępowaniu egzekucyjnym egzekucja wobec dłużnika była skuteczna wyłącznie ze świadczenia emerytalnego. Jedynym przedmiotem majątku dłużnika, z którego wierzyciel mógłby się zaspokoić była nieruchomość, w której zamieszkiwał dłużnik, tj. lokal mieszkalny nr (...) położony w K. przy ul. (...), opisany w księdze wieczystej KW nr (...).

Dowód: wniosek o stwierdzenie nabycia spadku z dnia 18.07.2019 r. k. 55-55v.

W dniu 04.11.2016 r. w Kancelarii Notarialnej w K., przed notariuszem P. G., A. S. zawarła umowę darowizny w formie aktu notarialnego Rep. A nr (...), na mocy której darowała swojemu synowi D. S. (pozwany) własność nieruchomości - lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w K. przy ul. (...), opisanego w księdze wieczystej nr (...) wraz z udziałem w wysokości (...) części w nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą KW nr (...)/.

Pozwany zobowiązał się do opieki i pielęgnowania matki A. S. w razie choroby czy ułomności, oraz do świadczenia jej pomocy w bieżących sprawach życia codziennego, w zakresie podyktowanym usprawiedliwionymi potrzebami. Na nieruchomości tej ustanowiono prawo dożywotniego korzystania przez A. S. z jednego pokoju, kuchni, łazienki, wc i przedpokojów (§ 6 aktu notarialnego z dnia 04.11.2016 r.)

Dowód: akt notarialny Rep. A nr (...) z dnia 04.11.2016 r. k. 52-54

A. S. od wielu lat przed zawarciem tej umowy darowizny cierpiała na chorobę alkoholową. Od 2007 roku nie pracowała zarobkowo, utrzymywała się z renty po mężu.

W dacie zaciągnięcia przez dłużniczkę zobowiązań z tytułu opisanych umów pożyczek, zamieszkiwała wspólnie z pozwanym, który często przebywał poza miejscem zamieszkania, gdyż pracował w delegacji.

W 2015 roku A. S. miała zaległości z tytułu opłat za mieszkanie, przeciwko niej toczyła się egzekucja z wniosku spółdzielni mieszkaniowej.

D. S. nie był też przez matkę informowany o fakcie zaciągnięcia wskazanych pożyczek. W otoczeniu A. S. nie ujawniło się nic, co by świadczyło o poprawie jej sytuacji finansowej i posiadaniu dodatkowej gotówki.

Pozwany nie widział dokumentacji związanej z umową pożyczki. Dowiedział się jednak o zaległościach w opłatach za mieszkanie, które spłacił dzięki pomocy finansowej swojego brata S. S.. (...) pozwanej obawiali się, że pomimo spłaty długu wobec spółdzielni, A. S. ponownie doprowadzi do powstania zaległości czynszowych. W związku z powyższym

bracia postanowili doprowadzić do przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w odrębną własność lokalu, a następnie darowania przez A. S. nieruchomości D. S..

S. S. spłacił zadłużenie wobec spółdzielni, uiścił koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego z jej wniosku przeciwko matce A. S. oraz pokrył opłaty związane z przekształceniem dotychczasowego prawa do lokalu w odrębną własność lokalu. W tamtym okresie zarówno D. S., jak i jego siostra E. S. nie dysponowali środkami pieniężnymi na ten cel, natomiast A. S. poinformowała swoje dzieci o tym, że nie posiada żadnych oszczędności. Z uwagi na zły stan zdrowia - wcześniejsze złamanie ręki i następnie konieczność rehabilitacji, A. S. przekazała pozwanemu nieruchomość dopiero w listopadzie 2016 roku. Po dokonaniu darowizny przedmiotowego lokalu, A. S. miała do niego swobodny dostęp, mieszkała w nim. Pozwany pomagał matce w bieżących sprawach – gotował, sprzątał.

Dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 16.10.2006 r. k. 254-254v., rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z dnia 15.05.2007 r. k. 255, historia choroby k. 256-258, potwierdzenia operacji k. 259-261, zeznania S. S. k. 319-326, zeznania E. S. k. 345-349, zeznania D. S. k. 374-378

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu z zeznań świadków oraz dowodu z przesłuchania pozwanego.

Oceniając powyższy materiał dowodowy, Sąd nie dopatrył się żadnych podstaw do kwestionowania prawdziwości i wiarygodności dokumentów wymienionych w ustaleniach stanu faktycznego. Podkreślić bowiem należy, iż dowody w postaci aktów notarialnych, orzeczeń sądów powszechnych, pism i postanowień komornika mają charakter dokumentów urzędowych i w związku z tym korzystają one z domniemania autentyczności i domniemania zgodności z prawdą wyrażonych w nich oświadczeń, zaś w toku niniejszego postępowania żadna ze stron nie wzruszyła powyższych domniemań w trybie art. 252 kpc. Zaznaczyć należy, iż niekwestionowane przez stronę pozwaną były także niuwierzytelnione kopie dokumentów pochodzących z akt egzekucyjnych Komornika sądowego. Brak było również podstaw do kwestionowania załączonych do pism procesowych stron dokumentów prywatnych, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości tych dokumentów ani nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi dokumentami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych.

Za wiarygodne Sąd uznał również zeznania świadków oraz pozwanego, z tym, że zeznania świadków w osobach: M. D., J. D. i A. K. nic nie wniosły do sprawy. W ocenie Sądu zeznania pozostałych świadków były szczere, spójne i zbieżne ze sobą, a także nie budziły żadnych wątpliwości w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania. Zeznania te nie pozostają w sprzeczności z innymi dowodami zebranymi w niniejszej sprawie. Z zeznań świadków oraz pozwanego wyłania się bardzo spójny obraz relacji rodzinnych, w tym pozwanego z dłużniczką, a także wiedzy pozwanego i pozostałych członków rodziny o zawartych przez A. S. umowach pożyczek.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Wierzyciel dochodzący uznania czynności za bezskuteczną na podstawie art. 527 § 1 kc winien wykazać następujące okoliczności:

- 1) istnienie wierzytelności przysługującej mu wobec określonego dłużnika,
- 2) dokonanie przez tego dłużnika z osobą trzecią będącą pozwanym w sprawie czynności prawnej skutkującej uzyskaniem przez tę osobę korzyści majątkowej,

3) pokrzywdzenie wierzycieli wskutek czynności prawnej dłużnika,

4) dokonanie wskazanej czynności przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli,

5) złą wiarę osoby trzeciej, czyli jej wiedzę o takim działaniu dłużnika lub możliwości jej uzyskania przy zachowaniu należytej staranności.

Powód oznaczył wierzytelność, jako wynikającą nakazu zapłaty z dnia 11.04.2017 r., wydanego przez S. w sprawie sygn. akt (...) oraz nakazu zapłaty z dnia 09.03.2017 r., wydanego przez S. w sprawie sygn. akt (...), a nadto, jako koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko dłużnikowi przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Koninie M. S. (1), pod sygn. akt KM (...) w kwocie 950,49 zł, prowadzonego na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 11.04.2017 r. wydanego w sprawie o sygn. akt (...)

W ocenie Sądu, strona powodowa wykazała wskazaną powyższej przesłankę zastosowania skargi pauliańskiej. Przede wszystkim, nie ulegało wątpliwości, że powodowi przysługują względem dłużniczki wierzytelności wynikające z ww. tytułów wykonawczych.

Bezsporne również było, że na mocy umowy darowizny z dnia 04.11.2016r. dłużniczka darowała pozwanemu prawo własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) położonego w K. przy ul. (...), opisaną w księdze wieczystej KW nr (...) wraz z udziałem w wysokości (...) części w nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą KW nr (...),

Kolejną przesłanką skargi pauliańskiej jest pokrzywdzenie wierzyciela. Zgodnie z treścią art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W orzecznictwie na ogół przyjmuje się, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 kc oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Zgodnie z poglądem prawnym pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej). W ocenie Sądu, strona powodowa zdołała wykazać, że wskutek dokonania kwestionowanej czynności prawnej doszło do pokrzywdzenia wierzyciela. Jak bowiem wynika z ustaleń Sądu egzekucję prowadzono tylko z emerytury dłużniczki, które była dla wierzyciela jedynym składnikiem majątkowym. Wyzbywając się składnika majątkowego w postaci lokalu mieszkalnego, bez wątpienia dłużniczka uniemożliwiła powodowi, uzyskanie zaspokojenia i w ten sposób stała się niewypłacalna.

Kolejną przesłanką określoną w art. 527 kc stanowi działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W okolicznościach niniejszej sprawy nie można uznać, że dłużniczka działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, czy jego następcy. Jak wskazuje się w judykaturze, dla oceny działania dłużnika nie jest istotny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, lecz wystarcza świadomość dłużnika, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności. Należy pokreślić, że nie musi być ona wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności. Natomiast jej stwierdzenie w tej dacie może niewątpliwie wskazywać na działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 kc, wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli jest wnioskiem jaki osoba przeciętnie inteligentna powinna z tych dwu faktów wyciągnąć. Pokrzywdzenie jest bowiem sądem opartym na zasadach doświadczenia życiowego i znajomości prawideł rządzących obrotem prawnym, z których wynika, że wierzytelność w takich warunkach nie zostanie spleciona. Aby obalić powyższe domniemanie należałoby wykazać, że dłużnik jest niepoczytalny, czy też nie ma rozeznania pozwalającego na ocenę sytuacji i dokonywania operacji wnioskowania, bądź, że ze względu na szczególną sytuację, w jakiej dłużnik się znajdował, wniosek o krzywdzącym charakterze dokonywanej przez niego czynności był nieuzasadniony. W świetle

powyższych rozważań nie ulega wątpliwości, że zawierając z pozwanym umowę darowizny dłużniczka wyzbyła się jedynego wartościowego składnika majątkowego. Jednocześnie wskazać jednak należy, iż A. S. była osobą od lat zmagającą się z chorobą alkoholową oraz, że jedna z umów nie została jeszcze wypowiedziana. Przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w odrębną własność lokalu było inicjatywą synów pozwanej i to jeden z nich pokrył zaległości w opłatach wobec spółdzielni oraz wszelkie inne koszty spowodowane przekształcenia lokalu w własnościowe prawo.

Zauważyć dalej należy, iż wierzyciel pierwotny skierował do dłużniczki oświadczenia o wypowiedzeniu umów pożyczek (wypowiedzenie z dnia 06.09.2016 r. k.24, wypowiedzenie z dnia 07.11.2016 r. k. 39), które nie zostały jej osobiście doręczone. Korespondencja była w tym zakresie awizowana przez pocztę (k. 25-25v., k 40-40v.) Nie można zatem uznać wypowiedzenia pożyczek za skuteczne formalnie.

Dodać trzeba, iż wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 13.10.2015 r. nastąpiło w dniu 07.11.2016 r., a zatem po dokonaniu kwestionowanej czynności prawnej, a wydanie nakazów zapłaty obejmujących wierzytelności z umów pożyczek – kilka miesięcy później, po zawarciu umowy darowizny. Skoro w dniu 04.11.2016 r. niewymagalne było roszczenie o spłatę pożyczki z dnia 13.10.2015 r., a jedynie mogło być wymagalne roszczenie o zapłatę niektórych rat, płatnych przed tą datą, to dłużniczka nie mogła obejmować swoją wolą pokrzywdzenia wierzyciela w tym zakresie.

Konieczną przesłanką do uznania czynności prawnej za bezskuteczną jest także zła wiara osoby trzeciej tj. wiedza osoby, która odniosła korzyść majątkową z dokonania zaskarżonej czynności prawnej, że dłużnik dokonał tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli lub też możliwość uzyskania takiej wiedzy przy zachowaniu należytej staranności. Należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 528 kc, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Korzyść uzyskana bezpłatnie to korzyść, za którą osoba trzecia nie spełniła ani nie zobowiązała się spełnić ekwiwalentnego świadczenia w ramach tego samego lub innego stosunku prawnego.

Z uwagi na fakt, że czynność prawna dokonana przez dłużniczkę i pozwanego (darowizna) miała nieodpłatny charakter, to bez znaczenia było, czy pozwany wiedział o tym, że dłużniczka dokonała kwestionowanej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i czy miała możliwość uzyskania takiej wiedzy przy zachowaniu należytej staranności.

Reasumując, stwierdzić należy, iż zawarciem spornej umowy darowizny, dłużniczka niewątpliwie uszczupliła swój majątek, wyzbywając się istotnego jego składnika, który nabyła po zawarciu umów pożyczek, z których następnie powstały tytuły egzekucyjne, czym de facto uniemożliwiła odzyskanie należności z tych umów, a co najmniej znacznie to odzyskanie utrudniła. Jak już wskazano, w świetle art. 528 k.c. brak wiedzy obdarowanego pozwanego o zobowiązaniach matki nie ma znaczenia dla uwzględnienia roszczenia z art. 527 k.c.

Gdyby więc w świetle powyższych rozważań uznać, że zachodzą przesłanki z art. 527 i następane k.c. do uwzględnienia roszczenia to, w przedmiotowej sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające oddalenie powództwa. Sąd bowiem za uzasadniony uznał podniesiony przez pozwanego zarzut nadużycia prawa (art. 5 k.c.). Zaznaczyć należy, iż w judykaturze utrwalone jest stanowisko, w myśl którego art. 5 k.c. powinien być wzięty pod uwagę przy rozstrzygnięciu każdej sprawy cywilnej, niezależnie od tego, co jest źródłem prawa podmiotowego będącego podstawą zgłoszonego roszczenia, jak również niezależnie od tego, jaki podmiot roszczenie to zgłosił. Zgodnie z treścią art. 5 kc nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W ocenie Sądu, uwzględnienie powództwa w okolicznościach niniejszej sprawy, sprzeczne byłoby z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), gdyż w istocie pozbawiłoby pozwanego lokalu mieszkalnego na rzecz spłaty zobowiązań matki, do których powstania w ogóle się nie przyczynił. Sąd miał również na uwadze okoliczności w jakich

doszło do darowania przedmiotowego lokalu, tj., że w chwili zaciągania zobowiązań (zawierania umów pożyczek), dłużniczka nie była właścicielką lokalu, w chwili zawierania umowy darowizny nie toczyło się jeszcze postępowanie egzekucyjne, a umowę darowizny zawarto ok. 2 miesiące od nabycia własności lokalu. Intencją matki pozwanego nie było więc pokrzywdzenie wierzyciela przez wyzbycie się majątku, a obdarowanie syna lokalem mieszkalnym i tym celu doprowadziła do wykupienia zajmowanego lokalu (przekształcenia prawa). Z okoliczności sprawy wynika nadto, że nabycie prawa własności lokalu było możliwe tylko dzięki pomocy finansowej brata pozwanego – S. S., bo dłużniczka nie miała na to środków. Ponadto, również w późniejszym czasie, to na pozwanym, aż do śmierci dłużniczki spoczął ciężar finansowy utrzymania mieszkania, bo dłużniczka cierpiała od lat na chorobę alkoholową.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że mimo posiadania nabycia prawa do lokalu, dłużniczka nie przyczyniła się finansowo, ani do nabycia tego składnika majątkowego, ani też do jego utrzymania.

W świetle powyższego, Sąd doszedł do przekonania, że w przedmiotowej sprawie zachodzą szczególne okoliczności, uzasadniające zastosowanie art. 5 kc. Uwzględnienie powództwa doprowadziłoby do zachwiania równowagi pomiędzy ochroną prawa powoda do odzyskania należności finansowej, a prawem pozwanego do utrzymania składnika majątkowego (lokalu mieszkalnego), otrzymanego od matki, uprzednio nabytego przez nią wyłącznie w celu przekazania synowi i nabytego z jego pomocą, bez intencji wyzbycia się majątku dla utrudnienia egzekucji, chociaż ta umowa darowizny niewypłacalność dłużniczki w rozumieniu art. 527 k.c. spowodowała.

Mając zatem na względzie wszystkie podniesione powyżej okoliczności, na mocy art. 5 k.c. powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc, i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, zasądził od przegrywającego niniejszy spór powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł, na którą złożyły się: wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w stawce minimalnej zgodnie z § 2 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynność adwokackie z dnia 22 października 2015r. w stawce minimalnej 3.600 zł, a także opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

sędzia Ireneusz Frąćala